

1 TAL VID G. REINS GRAV

Suomi. Kirjoituksia isän-maallisista aiheista. Toinen jakso. 10 osa

Uti denna församling torde mången vara närvarande, hvilken, ehuru kårt det språk på hvilket nyss talats än är för honom, tyvärr icke kunnat fatta dess innehåll, och för hvilken det derföre icke vore kårt att erinras om, hvarföre vi stå vid denna graf och hvem som hvilat under densamma. Hans namn är Gabriel Rein. Han var i lifvet lärare vid detta Finlands universitet, han lärde dess ungdom att känna det egna landet, detta vårt älskade fädernesland. Han lärde sig känna dess folk, huru det blifvit hvad det är, och hvilka öden det genomgått. Det finnes icke något mera upphöjdt ämne att lära sig känna och veta. Hvad betyder kärleken till fäderneslandet om människan icke känner detta; hvad betyder kärleken till folket, om hon ej vet hvilket detta folk är, hvilket detta land är, hvars klippor, torfvor, stenar äro de punkter, der vi tänka stanna för lifvet, – detta vida land, inom hvars omfång, inom hvars gränser så många hundratusende människor lefva, med tänkesätt, seder, som icke fullkomligt äro våra och hvilka vi äfven borde lära känna? Folket utgöres af så många skilda samhällen, om hvilka hvar och en upplyst och bildad människa ibland detsamma borde ega noga kännedom för att kunna verka för det allmänna bästa.

Hvad detta folk för närvarande är, har det blifvit genom en rad af vexlande öden, hårda, mycket hårda. Att lära känna dessa är att lära älska ett folk, som förmått att under sådana öden hålla sig uppe, och hvilket ännu kan blicka mot framtiden med några förhoppningar. – Ett sådant vetande har Gabriel Rein bragt till ungdomens kännedom och sedan spridit till alla sina landsmän. Redan derföre är det, som vi här med tacksamhet kunna samlas kring denna hans graf. – Han använde sina bästa krafter för att samla vetande, för att öfverlemna det åt andra.

Det var en tid af 30 till 40 år han så lefvat och arbetat för detta ändamål. Det var icke underligt att med ett sådant ämne, hans kärlek för fäderneslandet skulle växa. Derföre utbreddes sig hans verksamhet äfven utom hans lärarekrets och han deltog med hela sin själ för alla sträfvanden, hvilka varit egnade att höja folket, höja dess själfmedvetande, höja dess upplysning, höja kärleken till fäderneslandet, höja förhoppningarna för dess framtid. Det sällskap, som rest stenen öfver hans graf, Finska Litteratursällskapet, har sin tillvaro för att arbeta i denna anda. Han var, för några och trettio år tillbaka, en af dess stiftare. Under dessa års förlopp deltog han äfven ifrigt i dess arbeten. Det är derföre detta sällskap närmast är församladt kring hans graf, rest stenen och höjt några ord för att ära hans minne. Under arbete för sitt land ännu vid en ålder af sextio år, gick han hädan. Jag kan säga: under arbete för sitt land, ty såsom ledamot af sednaste landtdag arbetade han ifrigt, äfven sedan landtdagen åtskiljts, för dess angelägenheter, och man har den öfvertygelsen att öfveranstängning icke litet bidrog att kalla honom hädan tidigare än man hade anledning att befara då man såg honom vid så friska krafter, ehuru till åren kommen. Dessa äro allmänna orsaker nog för att göra hans minne i Finland äradt. Jag tror också, och många säga med mig, att den tiden icke snart skall komma, då detta minne skall glömmas. För den, som lefde kring honom, finnes anledning nog till kär erinran. Ty ett ädlare, lugnare, vänskapsfullare, redligare människosinne, än hans träffas sällan. Han skiljdes hädan utan att äga någon ovän och utan att under sitt långa lif hafva haft någon ovän; det är om få människor det kan sägas. Omkring

hans graf samlades derföre icke annat än trofasta vänner, och såsom månget öga då tårades vid den, skola många, som nu samlats här, vid hågkomsten af de lyckliga ögonblick, de åtnjutit i hans närhet, rödda närma sig hans graf och rödda skiljas från honom.

2 NÅGRA ANMÄRKNINGAR ANGÅENDE LAND OCH FOLK I ÖSTERBOTTEN.

10 *Joukahainen n:o VI, 1869*

Jag har litet tvekat, om jag åt denna tidskrift, som kanske hellre borde innehålla endast alster af gryende talanger och uttryck för ungdomliga förhoppningar, skulle erbjuda ett bidrag, hvilket för att vara sannt och gagneligt icke kan undgå att beröra mindre glada förhållanden. Men då Redaktionen önskat för densamma erhålla äfven de äldres medverkan, är det lätt förklarligt, att en gammal man vill bidraga med det bästa, han framför ungdomen kan ega, med en frukt af sin erfarenhet.

20 Hvad man kallar lokalpatriotism är i sig sjelf ingalunda ett förkastligt sträfvannde. Det är godt och väl, att menniskan älskar den ort, der hennes vagga stått, de omgifningar och förhållanden, som hägnat hennes ungdom, ja äfven att hon med förkärlek egnar sin mognare ålders verksamhet åt den landsdel och den medborgerliga krets, med hvilka hon är närmast förtrogen. Åt den stora mängden anvisar sakernas tvång en sådan plats och en sådan verksamhet. Men å andra sidan består bildningen deri, att individen förmår vidga sin synkrets och sitt intresse till det gemensamma fäderneslandets och mensklighetens allmänna angelägenheter, och endast i den mån menniskan lyckas häri, kan hon verkligen känna och bedöma, hvad hon inom lokalpatriotismens inskränkta krets bör göra eller låta.

30 Det kan derför icke sägas, att en högre bildning utesluter lokalpatriotismen, men väl att denna är desto mera uteslutande och ensidig, ju mindre individen är af den högre bildningen berörd. Det första villkoret för upphäfvande af en sådan ensidighet är att lära känna sitt eget land. Härvid är bokkunskapen ensam af mindre inflytande; vigtigare är den personliga erfarenheten, den genom denna förvärfvade kannedomen om land och folk.

40 Vårt lands läge vållar, att i allmänhet både varu- och persontrafiken går från nordn till södern. I den motsatta riktningen återvända fororna och farkosterna för det mesta tomma, och jämförelsevis få af landets inbyggare röra sig norrom sin boningsort. Beröringen mellan de sydliga och nordliga, de tidigare och mera samt de senare och mindre befolkade och odlade trakterna af landet är derför ensidig. För de nordligaste delarne inskränka afstånden äfven denna beröring, så att befolkningen derstädes har sin civilisations medelpunkter i de närmaste få och små städerna. Mellan de östra och vestra delarne är den ömsesidiga beröringen än mindre, ehuru dock på senaste årtionden S:t Petersburg såsom konsumtionsort för en del landtmannaprodukter föranledt en rörelseström äfven från vestligare landsdelar mot landets sydöstra hörn.

50 Österbotten har varit och är jämförelsevis ännu uteslutet äfven från dessa kommunikationer. Bottniska viken, från hvars strand dess odling utgått, utgör kanalen för denna landsdels trafik. Fordom gick äfven rörelsen från norra Savolaks denna väg. Men sedan Saima kanals öppnande är detta förändradt. Med det öfriga Finland har Österbott-